

Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringualal nr 3 detailplaneering

Seletuskiri ja joonised

Töö nr 21003919

Tallinn 2024

Nadežda Bruk

Detailplaneeringu koostaja

nadja@dge.ee

Jekaterina Jelizaveta Sibul

Vastutav planeerija

liza@dge.ee

Lüganuse Vallavalitsus

Planeeringu koostamise korraldaja

Keskpuiestee 20, Kiviõli linn

Lüganuse vald 43199

Varja Windfarm OÜ

Töö koostamisest huvitatud isik

HENDRIKSON & KO

Raekoja plats 8
51004 Tartu
tel +372 740 9800

Maakri 29
10145 Tallinn
tel +372 617 7690

Hendrikson & Ko
www.hendrikson.ee
hendrikson@hendrikson.ee

SISUKORD

A – SELETUSKIRI	5
1. PLANEERINGU KOOSTAMISE ALUSED	5
2. PLANEERINGU KOOSTAMISE EEMÄRK	5
3. OLEMASOLEVA OLUKORRA ISELOOMUSTUS	6
3.1. PLANEERITAVA ALA ASUKOHT	6
3.2. PLANEERITAVA ALA JA SELLE KONTAKTVÖÖNDI ÜLDINE ISELOOMUSTUS NING ANALÜÜS	6
3.3. MAAKASUTUS JA HOONESTUS	7
3.4. HALJASTUS, LIIKLUS	8
3.5. TEHNOVÕRGUD	8
3.6. KEHTIVAD SEADUSJÄRGSED KITSENDUSED	9
3.7. KESKKONNATINGIMUSED	9
4. PLANEERINGUALA LÄHIPIIRKONNA SEOSD	10
4.1. VASTAVUS STRATEEGILISTELE PLANEERIMISDOKUMENTIDELE	10
4.1.1. LÜGANUSE VALLA ÜLDPLANEERING (KEHTIV)	10
4.1.2. LÜGANUSE VALLA OLULISE RUUMILISE MÕJUGA OBJEKTI („VARJA“ TUULIKUPARGI) ASUKOHAVALIKU ÜLDPLANEERINGU TEEMAPLANEERING	11
4.1.3. KOOSTATAV LÜGANUSE VALLA ÜLDPLANEERING	12
5. DETAILPLANEERINGU PLANEERIMISETTEPANEK	12
5.1. PLANEERINGUALA KRUNTIDEKS JAOTAMINE	13
5.2. KRUNTIDE EHTUSÕIGUSED	13
5.3. EHTISTE ARHITEKTUURILISED JA KUJUNDUSLIKUD NING EHTUSLIKUD TINGIMUSED	13
5.4. KRUNTIDE HOONESTUSALAD	14
5.5. JUURDEPÄÄSU ASUKOHT JA LIIKLUSKORRALDUS	14
5.6. HALJASTUS, HEAKORD JA PIIRDED	15
5.7. TULEOHUTUS	16
5.8. TEHNOVÕRKUDE JA RAJATISTE ASUKOHAD	16
5.8.1. VERTIKAALPLANEERIMISE PÕHIMÕTTED	17
5.9. MAAPARANDUS	17
5.10. KURITEGEVUSE RISKE VÄHENDAVAD TINGIMUSED	18
5.11. KESKKONNATINGIMUSTE SEADMINE	18
5.12. SERVITUUTIDE VAJADUSE MÄÄRAMINE	18
5.13. MUUD SEADUSTEST JA TEISTEST ÕIGUSAKTIDEST TULENEVAD KINNISOMANDI KITSENDUSED	19
6. NÕUDED EHTUSPROJEKTI KOOSTAMISEKS	19
6.1. NÕUDED TEHNOVÕRKUDE EHTUSPROJEKTI KOOSTAMISEKS	19

6.2. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ARUANDEST TULENEVAD SOOVITUSLIKUD KESKKONNAMÕJU LEEVENDAVID MEETMED:	20
7. PLANEERINGU ELLUVIIMINE	24
B – JOONISED	25

Digitaalselt esitatud joonised on eraldi failidena

1. Asukohaskeem
2. Planeeringuala kontaktvööndi seosed
3. Tugiplaan (tuulik nr WT-16)
4. Põhijoonis (tuulik nr WT-16)
5. Tugiplaan (tuulik nr WT-17)
6. Põhijoonis (tuulik nr WT-17)
7. Tugiplaan (tuulik nr WT-18)
8. Põhijoonis (tuulik nr WT-18)
9. Tugiplaan (tuulik nr WT-19)
10. Põhijoonis (tuulik nr WT-19)
11. Tugiplaan (tuulik nr WT-20)
12. Põhijoonis (tuulik nr WT-20)
13. Tugiplaan (tuulik nr WT-21)
14. Põhijoonis (tuulik nr WT-21)
15. Tugiplaan (tuulik nr WT-22)
16. Põhijoonis (tuulik nr WT-22)
17. Tugiplaan (tuulik nr WT-23)
18. Põhijoonis (tuulik nr WT-23)
19. Tugiplaan (tuulik nr WT-24)
20. Põhijoonis (tuulik nr WT-24)
21. Tugiplaan (tuulik nr WT-25)
22. Põhijoonis (tuulik nr WT-25)
23. Põhimõtteline juurdepääsu skeem
24. Põhimõtteline elektriühenduse skeem

A – SELETUSKIRI

1. PLANEERINGU KOOSTAMISE ALUSED

Käesoleva planeeringu lähtedokumentiks on Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021. a otsus nr 321 Varja tuulikupargi planeeringualal nr 3 detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine.

Alusdokumentatsioonina on kasutatud:

- Detailplaneeringu algatamise taotlus (11.08.2021);
- Geodeetilisi alusplaane täpsusastmega M 1:500 (Jüri Koppeli maamöödutööd, juuni 2024, tööde nr WT-16/2024, WT-17/2024, WT-18/2024, WT-19/2024, WT-20/2024, WT-21/2024, WT-22/2024, WT-23/2024, WT-24/2024 ja WT-25/2024); alusplaanide koordinaadid on esitatud L-EST97 ja kõrgused EH2000 süsteemis;
- Varja tuulikupargi planeeringualade nr 1-3 detailplaneeringute keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne
- Planeerimisseadust ning teisi Eesti Vabariigis kehtivaid käesolevale detailplaneeringule kohalduvaid õigusakte.

Käsitletaval maa-alal kehtivad järgmised kõrgemad strateegilised dokumendid:

- Ida-Virumaakonnaplaneering 2030+ (kehtestatud Ida-Viru maavanema 28.12.2016 korraldusega nr 1-1/2016/278 ja täiendatud 08.02.2017 korraldusega nr 1-1/2017/25);
- Lüganuse valla üldplaneering (kehtestatud Lüganuse Vallavolikogu 17.03.1999 määrusega nr 31);
- Lüganuse valla olulise ruumilise mõjuga objekti („Varja“ tuulikupargi) asukohavaliku üldplaneeringu teemaplaneering (kehtestatud Lüganuse Vallavolikogu 29.03.2012 otsusega nr 99).

Koostamisel on uus Lüganuse valla üldplaneering (vastuvõetud 22.12.2022).

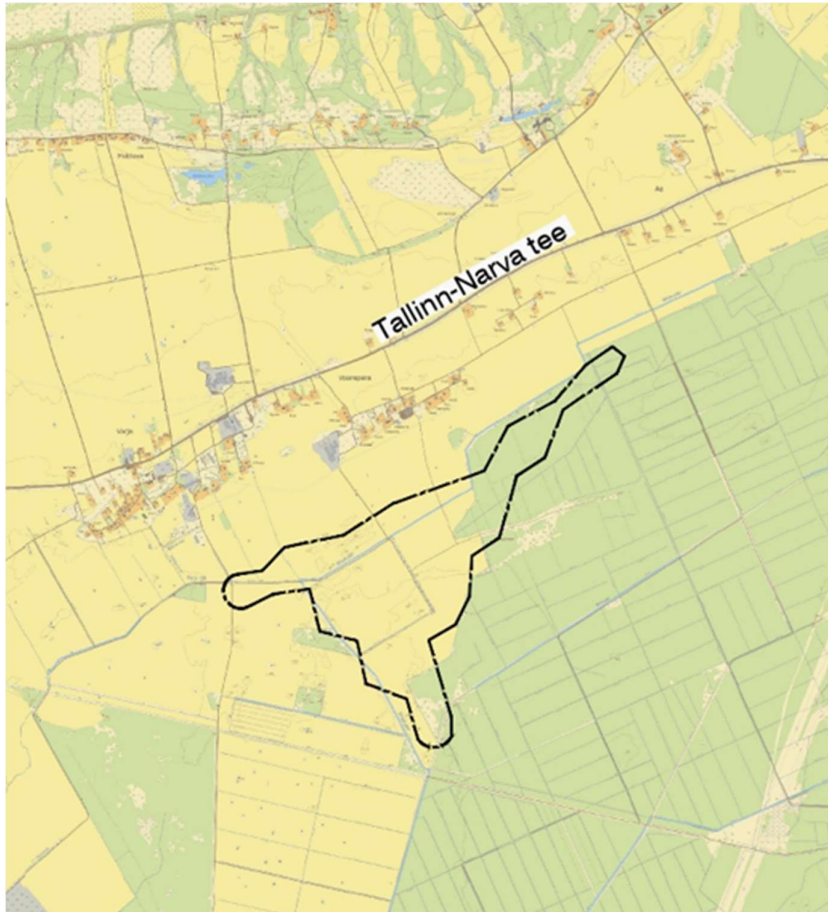
2. PLANEERINGU KOOSTAMISE EEMÄRK

Planeeringu koostamise eesmärgiks on viia läbi parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja töötada välja tuulikute ja vajalike tehnorajatiste detailne lahendus.

3. OLEMASOLEVA OLUKORRA ISELOOMUSTUS

3.1. PLANEERITAVA ALA ASUKOHT

Planeeringuala asub Varja, Voorepera ning Aa külade territooriumitel, Tallinn-Narva maanteest (põhimaantee nr 1) lõunapoolse jääval alal. Ala suurus on ca 191,5 ha.

Skeem 1. Planeeringuala on markeeritud musta kontuuriga.

3.2. PLANEERITAVA ALA JA SELLE KONTAKTVÖÖNDI ÜLDINE ISELOOMUSTUS NING ANALÜÜS

Planeeringu ala idapoolsed osad on metsasemad ning läänepoolsed osas on ülekaalus põllumaa ja rohumaa. Ala jääb piirkonda, kus asustus paikneb hajusalt üksikute või väiksemate asumitena suurte põllu- ja metsamassiivide vahel.

Planeeringualale lähimad tihedama asustusega piirkonnad jäävad kagu suunda – Kohtla-Nõmme alev (planeeringu ala piirist ca 4 km) ja Kohtla-järve linn (planeeringu alast ca 4,5 km), edelasse jäävad Püssi linn (planeeringu alast ca 5,6 km) ja Kiviõli linn (planeeringu piirist ca 8,0 km). Planeeringuala asukoht on vaadeldav joonisel nr 1.

Planeeringuala moodustavad maatulundus-, tootmis- ja transpordimaa sihtotstarbega kinnistud.

Juurdepääsud planeeritud alale on mööda Varja uudismaa (sõidutee nr 4370028), Moldau (sõidutee nr 4370077), Voorepere uudismaa (sõidutee nr 4370026) ja Aa - Kohtla (sõidutee nr 4370023) teid. Kõik teed algavad Tallinn-Narva maanteelt (tee nr 1).

Planeeringuala asub osaliselt Aseri fosforiidi maardlaga alal (MRD0000161)

Piirkonnas on toimiv kraavide süsteem, suuremad neist on Varja peakraav (Reite oja, KKR kood VEE1071200) ja Varbe peakraav (Varbe oja, KKR kood VEE1071100). Planeeringualal esineb väiksemaid kraave, sh maaparandussüsteemide eesvoolusid. Ala osaliselt jääb maaparandusobjektide piiridesse (Varja 1, Voorepere, Alulinna 1 ja Seljamäe 1/PÜ-54 Kohtla).

Tehnovõrkudest asuvad planeeringualal drenaažitorud.

Planeeringuala piirides on suuremas osas põllu- ja rohumaad, kirdepoolsetel aladel esinevad metsasemaad. Planeeringusse hõlmatud indikatiivsetel tuulealadel ei ole tuvastatud kaitsealuseid taimeliike. Suur osa alast asub aktiivselt kasutatavatel põllumaadel ning enamike metsamaal asuvate tuulikute asukohtades on metsataimestikule vajalik puistu ära raiutud (leidub nii hiljutisi lageraie lanke kui ka noorendikke).

Käsitletav ala ei jää väärtuslikule maastikule.

Maa-ameti muinsuskaitse kaardirakenduse kohaselt planeeringuala territooriumil ei esine arheoloogiamälestisi ega nende kaitsevöönde.

Planeeringuala ei ole seotud ühegi detailplaneeringuga.

Planeeringuala kontaktvööndi seosed on graafiliselt kajastatud joonisel nr 2.

Vastavalt koostamisel oleva valla ÜP seletuskirjale Lüganuse vallas on eelkõige potentsiaali tuule- ja päikeseenergeetika arendamisel, mille jaoks on ette nähtud üldplaneeringus vastavad alad.

3.3. MAAKASUTUS JA HOONESTUS

Seletuskirja ptk 3.3 kuni 3.6 kirjeldus käsitleb ainult katastriüksusi, kuhu on kavandatud rajada tuulikute vundamendid.

Planeeringuala nr 3 alale on planeeritud tuulikud järgmistele katastriüksustele: Pajupõllu, Tuule, Kivivoore, Papli, Männiotsa ja Tarepuu. Katastriüksuste andmed on toodud järgnevas tabelis 1.

Tabel 1. Katastriüksuste andmed (Maa-amet, seisuga 06.2024)

nr	tuulikute pos	nimetus	katastritunnus	pindala m ²	maakasutuse sihtotstarve	asustusüksus
1	WT-16	Pajupõllu	43801:001:0144	147791	Maatulundusmaa 100%	Varja küla
2	WT- 17	Tuule	43701:003:0831	529498	Maatulundusmaa 100%	Varja küla
3	WT- 18					
4	WT- 19					
5	WT- 20					
6	WT- 21	Kivivoore	43701:003:0460	469398	Maatulundusmaa 100%	Voorepera küla
7	WT- 22					
8	WT- 23	Papli	43701:003:0712	40580	Maatulundusmaa 100%	Voorepera küla
9	WT- 24	Männiotsa	43701:003:0180	178391	Maatulundusmaa 100%	Aa küla
10	WT- 25	Tarepuu	43701:003:0910	25035	Maatulundusmaa 100%	Aa küla

Kivivoore, Tuule ja Männiotsa katastriüksused on hoonestatud. EHR andmete järgi asuvad Kivivoore kinnistul elamu, laut, garaaž-kuur ja rajatised. Tuule kinnistul asub majandushoone, millest Maa-ameti maainfo kaardirakenduse järgi on jäänud vare. Männiotsa katastriüksusel asuvad elamu, saun, puukuur, suveköök, laut, kuur ja rajatised. Hooned ei jää planeeringu alasse. Ülejäänud katastriüksused on hoonestamata. Katastriüksuste maapind on tasane.

3.4. HALJASTUS, LIIKLUS

Pajupõllu kinnistu on lage ala.

Tuule katastriüksuse ala on suuremas osas lage, kinnistu kagu osas esineb kõrghaljastus.

Kivivoore maa on lage ala üksikpuudega.

Papli ja Männiotsa kinnistud on suuremas osas lagedad, alade põhja osas esineb kõrghaljastus.

Tarepuu katastriüksus on kaetud üksikpuudega.

Planeeritav ala külgneb riigiteega nr 1 Tallinn-Narva km 135-148. Juurdepääsud Pajupõllu kinnistu alale on mööda Varja uudismaa tee (sõidutee nr 4370028) ja Kivivoore katastriüksusele on Voorepera uudismaa tee (sõidutee nr 4370026). Eelpool nimetatud teed algavad Tallinn-Narva maanteelt (tee nr 1). Tuule ja Männiotsa kinnistutele on juurdepääsud Tallinn-Narva maanteelt (tee nr 1). Papli ja Tarepuu katastriüksustel puudub otsene juurdepääs avalikult kasutatavalt teelt.

3.5. TEHNOVÕRGUD

Pajupõllu, Tuule ja Kivivoore kinnistutel on drenaažitorud.

3.6. KEHTIVAD SEADUSJÄRGSSED KITSENDUSED

Planeeringualal asub rohkesti kuivenduskraave, millest osad täidavad maaparandussüsteemi eesvoolu rolli, ulatuvad osadele käsitletavatest katastriüksustest veekogudest tingituna järgmised kitsendused:

- maaparandussüsteemi maa-ala¹;
- maaparandussüsteemi eesvoolu kaitsevöönd ulatusega 12 m Eesti topograafia andmekogusse kantud eesvoolu veepiirist või selle puudumise korral eesvoolu servast²;
- maaparandussüsteemi eesvoolu veekaitsevööndi laiusega 1 m Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiirist või kui eesvooluks olev kraav on Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud joonobjektina, on veekaitsevööndi ulatuse arvestamise lähtejooneks süvendi serv³;
- jõe kalda piiranguvöönd laiusega 100 m ja ehituskeeluvöönd laiusega 50 m Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiirist⁴; erisusega jõe kaldal metsamaal, kus *metsaseaduse* § 3 lõike 2 tähenduses ulatub ehituskeeluvöönd kalda piiranguvööndi piirini⁵;
- jõe kalda veekaitsevöönd laiusega 10 m Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiirist⁶;
- avalikult kasutatava jõe kalda kallastada 4 m põhikaardile kantud veekogu piirist⁷.

Eelnimetatud kitsendused on esitatud tugiplaanidel ja põhijoonistel (joonised nr 3-22).

3.7. KESKKONNATINGIMUSED

Planeeringualal valitsevaid keskkonnatingimusi ja arendusvõimalusi on käsitletud KSH-s.

Loodusvarade väljaselgitamisel ja keskkonna vastupanuvõime hindamisel lähtutakse Maa-ameti looduskaitse, geoloogia, muldade, kitsenduste, maardlate kaardirakenduse ja keskkonnaregistri andmetest.

Maa-ameti maardlate kaardirakenduse kohaselt planeeringu ala jääb osaliselt Aseri fosforiidi maardlaga alal (MRD0000161).

Planeeringuala jääb geoloogilise baaskaardi ja Eesti põhjavee kaitstuse kaardi andmete kohaselt kaitsmata või nõrgalt kaitstud põhjaveega alale.

Maa-ameti muinsuskaitse kaardirakenduse kohaselt planeeringuala territooriumil ei esine arheoloogiamälestisi.

Planeeringuala ei ulatu Natura 2000 loodus- ega linnualadele.

---

¹ *maaparandusseadus*

² maaeluministri 10.12.2018 määrus nr 64 *Eesvoolu kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord*

³ *veeseadus*

⁴ *looduskaitseadus ja veeseadus*

⁵ *looduskaitseadus*

⁶ *veeseadus*

⁷ *keskkonnaseadustiku üldosa seadus¹*

Planeeringualal ei asu ohtlike ainete ladestuskohti ega teisi jääkreostust tekitavaid objekte, samuti ei ole kavandatud keskkonnoahtlikke rajatisi ega tegevusi.

4. PLANEERINGUALA LÄHIPIIRKONNA SEOSSED

4.1. VASTAVUS STRATEEGILISTELE PLANEERIMISDOKUMENTIDELE

Detailplaneeringu ala paikneb Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (edaspidi ka MP) alal. Maakonna potentsiaalsed tuuleparkoide asukohad on toodud MP joonisel *Tehnilised võrgustikud*.

Seletuskirja kohaselt on Ida-Virumaa oma tuuleressursist lähtuvalt arvestatav tuuleenergia tootmise piirkond ning joonisel *Tehnilised võrgustikud* on välja toodud tuulepargi potentsiaaliga alad, millega planeeringualale kavandatud tuulikud osaliselt kattuvad.

Kavandatava tuulikupargi ala jääb enamuses maakonnaplaneeringus määratud tuuleenergia potentsiaaliga aladele (vt skeem 2).

Skeem 2. Väljavõte Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+ joonisest *Tehnilised võrgustikud*. Käesolev planeeringuala on markeeritud musta kontuurjoonega.

4.1.1. LÜGANUSE VALLA ÜLDPLANEERING (KEHTIV)

Planeeringuala paikneb kogu ulatused kehtiva, 1998. a koostatud Lüganuse valla üldplaneeringu alal (toona koosnes omavalitsus 12 külast ning vallakeskusest – Lüganuse alevikust). Üldplaneeringu kohaselt on valla territooriumil suur

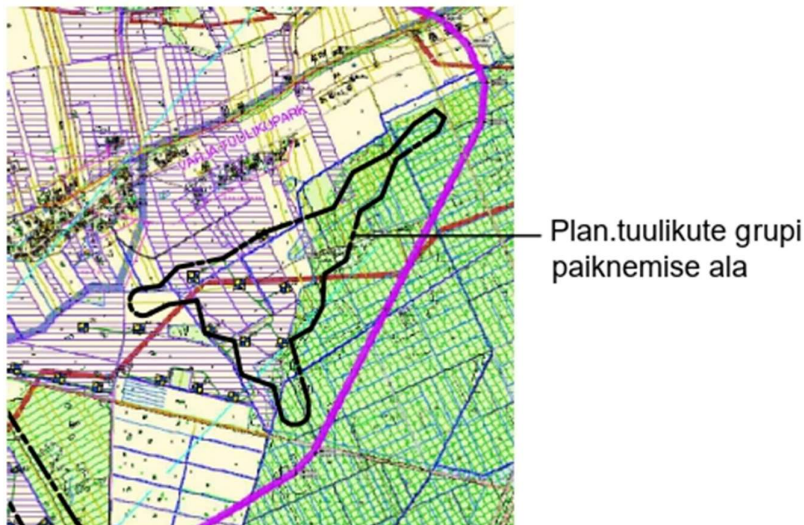
põllumajanduslike maade osatähtsus ning potentsiaal, suuremad metsamassiivid paiknevad üldplaneeringus käsitletava ala kaguosas.

Kehtivas Lüganuse valla üldplaneeringus ei ole antud tuuleparkide kavandamiseks suuniseid ega tingimusi.

Tuuleenergeetikat käsitleb Lüganuse valla olulise ruumilise mõjuga objekti („Varja“ tuulikupargi) asukohavaliku üldplaneeringu teemaplaneering (vt ptk 4.1.2).

4.1.2. LÜGANUSE VALLA OLULISE RUUMILISE MÕJUGA OBJEKTI („VARJA“ TUULIKUPARGI) ASUKOHAVALIKU ÜLDPLANEERINGU TEEMAPLANEERING.

Kehtivat Lüganuse valla üldplaneeringut täpsustab Lüganuse valla olulise ruumilise mõjuga objekti („Varja“ tuulikupargi) asukohavaliku üldplaneeringu teemaplaneering.

Legend

- Varja tuulikupargi planeeringuala piir, nurgapunktid koordinaatidega
- Varja tuulikupark; tuulikute asukohtad (pos. 19- 47)
Tuulik GAMESA G90

Skeem 3. Väljavõte Lüganuse valla olulise ruumilise mõjuga objekti („Varja“ tuulikupargi) asukohavaliku üldplaneeringu teemaplaneeringu kaardist.

Planeeringu ala nr 3 jääb „Varja“ tuulikupargi teemaplaneeringu (edaspidi ka TP) alasse. TP-ga on määratud tuulikute asukohtad. Osa planeeritavatest tuulikutest on kavandatud TP-s ette nähtud tuulikute püstitamiseks aladel. Detailplaneeringus on kavandatud tuulikud kõrgusega kuni 300m ja võimsusega vähemalt 3 MW.

Kavandatav tuulikupark on põhimõtteliselt kooskõlas kehtiva teemaplaneeringuga (enamus tuulikuid on kavandatud asukohtadesse, kuhu need olid ette nähtud kehtiva teemaplaneeringuga), kuid muutunud tuulikutehnoloogiast tulenevalt (kavandatavad

tuulikud on kõrgemad, võimsamad ja paiknevad hõredamalt) täpsustab detailplaneering tuulikute paiknemist ja nende suurusest tulenevaid muudatusi.

Planeeritava lahendusega kavandatakse kehtiva üldplaneeringu teemaplaneeringuga võrreldes maa sihtotstarbe, tuulikute paiknemise ning kõrguse osalist muutmist. Detailplaneeringuga tehakse ettepanek muuta kehtivat üldplaneeringut ja selle teemaplaneeringut.

TP ala kohta olid koostatud tuuletingimuste analüüs, olemasoleva maakasutuse ja maade kasutamise võimaluste analüüs ning toimunud on koostöö maaomanike ja kohalike elanikega. TP menetluse käigus viidi läbi KSH. Lisaks soodsatele tuuleoludele soodustab „Varja“ tuulikupargi rajamist konkreetse piirkonnas ka maakasutuse iseloom, asustuse paiknemine, piirkonna looduslikud tingimused ning väljakujunenud teedevõrk ja head tingimused tehnilise infrastruktuuriga liitumiseks. TP on kehtestatud 2012 aastal, sellest ajast on tuulikutehnoloogia muutunud. Käesolevas detailplaneeringus analüüsitakse ja määratakse tuulikute asukohad, arvestades ning osaliselt täpsustades TP-ga ette nähtud tingimusi.

4.1.3. KOOSTATAV LÜGANUSE VALLA ÜLDPLANEERING

Koostamisel on Lüganuse valla uus üldplaneering.

Käesoleva planeeringuga kavandatud tuulikute grupist enamus (6 positsiooni 10-st) paiknevad koostatavas üldplaneeringus tuuleenergeetika arendamiseks potentsiaalselt sobivatele aladele märkusega, et ala täpsustub DP ja KSH käigus. Osade kavandatavate tuulikute asukohtade planeerimisega täpsustatakse ÜP lahendusega määratud tuuleenergeetika arendamiseks sobivaid alasid.

Üldplaneeringu seletuskirja kohaselt selguvad Varja tuulikupargi planeeringuala nr 3 detailplaneeringu alal tuulikute rajamise võimalused ja tingimused detailplaneeringute ja keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusena. Nimetatud detailplaneering ja keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusena võib ette näha üldplaneeringus sätestatuga võrreldes erinevaid tuulikute rajamise tingimusi ning kriteeriume.

Planeeringu koostamisega toimub paralleelselt KSH koostamine. KSH eesmärgiks on hinnata kavandatava tegevuse elluviimisel kaasnevat olulist keskkonnamõju ning määrata ebasoodsa olulise keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks vajalikud meetmed. KSH tulemused kuuluvad arvestamisele detailplaneeringu koostamisel.

5. DETAILPLANEERINGU PLANEERIMISETTEPANEK

Planeeringuala täpne asukoht ja piir ning kavandatavate tuulikute arv selgus detailplaneeringu KSH väljatöötamise kavatsuse koostamise käigus koostöös planeeringu koostamisse kaasatud isikutega.

Planeeritavate tuulikute asukoha määramisel oli lähtutud kõrgematest strateegilistest dokumentidest ja KSH-st. Tuulepark kavandamisel on arvestatud osaliselt tuuleenergia potentsiaaliga alade piirdega (vastavalt Ida-Viru maakonnaplaneeringule) ja osaliselt potentsiaalselt sobivate tuuleenergeetika arendamiseks aladega (vastavalt koostamisel olevale Lüganuse valla üldplaneeringule).

5.1. PLANEERINGUALA KRUNTIDEKS JAOTAMINE

Planeeringulahendusega olemasolevate katastriüksuste (millele on kavandatud tuulikute rajamine) piire ja pindala ei muudeta.

5.2. KRUNTIDE EHITUSÕIGUSED

Planeeringuala nr 3 katab kokku 191,5 ha suuruse maa-ala. Planeeritud tuulikud jäävad tabelis 1 esitatud maaüksustele.

Planeeringualale nr 3 on kavandatud kuni 10-st tuulikust koosnev tuulepark⁸ ja planeeringujoonised on tehtud tuulikute positsioonide kaupa. Iga positsiooni kohta on koostatud tugiplaani ja põhijoonis.

Krundi ehitusõigus on toodud põhijoonistel.

Planeeringuga on määratud ehitusõigus kuni 10 elektrituuliku püstitamiseks. Ühe tuuliku maksimumvõimsuseks on kavandatud vähemalt 3 MW. Elektrituulik rajatakse kuni 900 m² suurusele vundamendile, mille kõrgus olemasolevast maapinnast on kavandatud kuni 3 m. Vundamendi täpne tehniline lahendus selgub tehnilise projekti koostamisel.

Elektrituuliku maksimaalseks kõrguseks (laba tipu kõrguseks) on kavandatud olemasolevast maapinnast 300 m.

Lisaks tuulikutele on kavandatud vajalik tehniline taristu – juurdepääsuteed ja elektri- ja sideliinid, mille planeeringus antud lahendused on põhimõttelised ja täpsustuvad järgmistes staadiumites. Planeeringule on lisatud põhimõtteline juurdepääsu skeem (vt joonis nr 23) ja põhimõtteline elektriühenduse skeem (vt joonis nr 24).

Tuulikud rajatakse kooskõlas ehitise hoonestusõiguse lepingutega ja vajalik tehniline taristu rajatakse vastavalt maa kasutusõigusele. Vajadusel seada tehnilise taristu tarbeks reaalservituut või isiklik kasutusõigus.

Ehitusprojekti koostamiseks tingimused on lisatud ptk 6.

5.3. EHITISTE ARHITEKTUURILISED JA KUJUNDUSLIKUD NING EHITUSLIKUD TINGIMUSED

Elektrituuliku näol on tegemist selle tootja poolt välja töötatud ja valmistatud tervikliku lahendusega (seadmega) ning selles ei ole võimalik ega vajalik teha arhitekturseid ega kujunduslikke korrigeeringuid. Sõltuvalt konkreetse asukoha ehitusgeoloogilisele olukorrale projekteeritakse sobiv vundament, kuid ka vundamendi puhul lähtutakse elektrituuliku tootja poolsetest ettekirjutustest/soovitustest/juhenditest.

⁸ Vastavalt vabariigi valitsuse määrusele 26.06.2003 nr 184 "Võrgueeskiri": tuulepark on mitmest elektrituulikust ning elektrituulikut omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaam.

Ehitiste rajamisel alale, kus asuvad drenid või kraavid, tuleb tagada maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu toimima jäämine.

Ohutuse eesmärgil lepitakse ehitustegevuse ajaks katastriüksuse omanikuga kokku ajutised piirangud teatud alade kasutamisel (põllumaa kasutamine, alal viibimine jmt).

5.4. KRUNTIDE HOONESTUSALAD

Katastriüksustele on määratud hoonestusalad - krundi piiritletud osad, kuhu võib püstitada ehitusõigusega lubatud elektrituulikud. Hoonestusalade piiritlemisel on lähtutud tuuliku vundamendi võimalikust asukohast. Põhijoonistel esitatud krundi ehitusõiguse tabelis *Rajatise suurim lubatud ehitisealune pind* (m²) kajastab planeeringuga lubatud tuuliku vundamendi aluse suurimat pinda. Tuuliku vundament tuleb rajada hoonestusala sisse.

Elektrituuliku rajamisel hoonestusalale tuleb arvestada järgmiste tingimustega:

- Planeeritud hoonestusalale peab jääma tuuliku vundament ja torn;
- Tuuliku rootorilabade projektsioon maapinnal võib ulatuda üle hoonestusala piiri;
- Tehnilist taristut (plats, tee, tehnovõrgud jm) võib püstitada nii hoonestusalale kui väljapoole seda.

5.5. JUURDEPÄÄSU ASUKOHT JA LIIKLUSKORRALDUS

Käesoleva planeeringuga on antud juurdepääsude ja liikluskorralduse põhimõtteline lahendus.

Tallinn-Narva põhimaantee jääb planeeringualast ca 1 km kaugusele lõunasuunda. Planeeringualale puudub otsene juurdepääs avalikult kasutatavalt teelt.

Planeeritud tuulikuteni on antud planeeringus näidatud uute juurdepääsuteede võimalikud asukohad. Juurdepääsuteede ja montaaživäljakute täpsed asukohad ja mõõtmed täpsustuvad projekteerimisel.

Vajadusel teostatakse maanteedelt olemasolevate mahasõitude ja olemasolevad teede rekonstrueerimine (sh laiendamine ja/või kandevõime suurendamine), et juurdepääsutee oleks läbitav tuulikuid transportivatele ja monteerivatele sõidukitele.

Riigiteelt mahasõitude projekteerimisel tuleb projekteerimistingimused taotleda Transpordiametilt.

Parkimisvajadus tuulikute juures puudub, seega parkimiskohti kavandatud ei ole. Hooldustööde ajaks on võimalik parkida montaaživäljakul.

Põhimõtteline alale juurdepääsu skeem on kajastatud joonisel nr 23. Rajatavad juurdepääsuteed kavandatakse anda avalikku kasutusse.

Tabel 2. Katastriüksused, millele on kavandatud joonisel nr 23 kajastatud teekoridorid.

Nr	Tunnus	Nimetus
1	43701:003:0831	Tuule

2	43701:003:0460	Kivivoore
3	43701:003:0712	Papli
4	43701:003:0180	Männiotsa
5	43701:003:0901	Tõnu
6	43701:003:0910	Tarepuu
7	43801:001:0144	Pajupõllu
8	43701:003:0690	Vissi
9	43701:003:0550	Ussisoo
10	43701:003:0640	Kalju
11	43701:003:0160	Maanteeääre
12	44201:001:0454	Miila
13	43701:003:0610	Metsavahi
14	43701:003:0213	Jaanuse
15	43701:003:0940	Kamariku
16	43701:003:0192	Koidu
17	43701:003:0902	Tõnu
18	43701:003:1020	Seene
19	43701:003:0005	Altvälja
20	43701:003:0950	Jaani
21	43701:003:0750	Kase
22	43701:003:0920	Kalmu
23	43701:003:0583	Antsu
24	43801:001:0198	Õunavälja
25	43801:001:0196	Õunaia
26	43701:003:0040	1 Tallinn-Narva tee
27	44201:001:0066	Aa-Kohtla tee
28	43701:003:0057	Niidu
29	43701:003:1071	Puuriida
30	43701:003:0039	1 Tallinn-Narva tee
31	43701:002:0188	1 Tallinn-Narva tee

Ehitusprojekti koostamiseks tingimused vt lisaks ptk 6.

5.6. HALJASTUS, HEAKORD JA PIIRDED

Detailplaneeringuga kavandatud tuulikute rajamiseks likvideeritava puittaimestiku täpne ulatus selgub projekteerimise käigus.

Maa-ala kasutusotstarbest lähtuvalt puudub vajadus planeerida istutatavat haljastust. Likvideeritava haljastuse vajadust keskkonnaaspektist hindab KSH ja lähtuvalt KSH tulemustest ei ole uue haljastuse rajamine antud piirkonnas vajalik.

Territoorium planeeritud tuulikute ümbruses jääb kasutusele põllu- või metsamajandusliku alana.

Tuulepargi jäätmekorralduse põhimõtted lisatud ptk 6.2

Planeeritud tuulikutele piirdeid kavandatud ei ole, kuid lubatud on montaaživäljakute tee poolne osa tõkestada tõkistega ning paigaldada juurdepääsuteele lukustatav tõkkepuu.

5.7. TULEOHUTUS

Vastavalt *võrgueeskirjale*⁹ on elektrituulik tuule kineetilist energiat elektrienergiaks muundav tootmiseseade.

Elektrituulikule kui tootmiseseadmele ei määrata tulepüsivusklassi. Tuulik on üldjuhul varustatud sisemiste tulekustutusvahendite ja tulesignalisatsiooni süsteemiga.

5.8. TEHNOVÕRKUDE JA RAJATISTE ASUKOHAD

Planeeringualale on tehnovõrkudest kavandatud elektri- ja sidemaakaabelliinid. Planeeritud tehnovõrkude lahendus on põhimõtteline. Täpsed trasside asukohad ja lahendus antakse ehitusprojektiga.

Planeeringuala elektri- ja sidevarustuse lahenduse aluseks on Püssi AJ Varja Windfarm OÜ liitumisleping nr 1.1-4/2022/644 sõlmitud AS-ga Elering. Varja tuulepargi 110kv/225MW liitumispunkt asub Püssi alajaamas (Alajaama tee 5 // Püssi alajaam - 43701:004:0046). Tuulegeneraatorite ühendamiseks alajaamaga on planeeritud elektri keskpinge maakaablid. Põhimõtteline elektriühenduse skeem on kajastatud joonisel nr 24.

Elektripaigaldistel ja sideliinidel peab olema tagatud normide kohane kaitsevöönd (vt ptk 5.12).

Tabel 3. Katastriüksuste, millele on kavandatud joonisel nr 24 kajastatud liinikoridor.

Nr	Tunnus	Nimetus
1	43701:004:0144	Puugi
2	43701:004:0089	Savimäe
3	43701:004:0086	Jaanuse
4	43701:004:1020	Kolmenurga
5	43801:001:0289	Jõekääru
6	43701:003:1150	Kähriku
7	44201:001:1192	Varja tuulik 25
8	43701:004:0046	Alajaama tee 5 // Püssi alajaam
9	43701:004:0101	Lagevälja
10	43701:003:0142	Kohtla metskond 109
11	43701:003:1122	Välinurme
12	43701:004:0335	Kohtla metskond 110

⁹ Vabariigi Valitsuse 26.06.2003.a määrus nr 184

13	43701:003:0550	Ussisoo
14	43701:003:0012	Varbe
15	43701:003:0460	Kivivoore
16	43701:003:0310	Kohtla metskond 2
17	43801:001:0101	Kohtla metskond 191
18	43801:001:0144	Pajupõllu
19	43701:003:0831	Tuule
20	43701:003:0712	Papli
21	43701:003:0092	Kaasikumetsa
22	43701:003:1080	Vaarika
23	43701:003:0180	Männiotsa
24	43701:003:1020	Seene
25	43701:003:0008	Kopli
26	43701:003:0004	Altvälja
27	43701:003:0910	Tarepuu

Ehitusprojekti koostamiseks tingimused vt ptk 6.1

5.8.1. VERTIKAALPLANEERIMISE PÕHIMÕTTED

Vertikaalplaneeringu lahenduses arvestatakse ümbritseva maapinna olemasolevaid kõrgusarve. Tuulikuid paigaldatakse olemasolevat reljeefi arvestavalt. Põhiliselt säilib olemasolev maapind vajadusel pinnast tasandatakse.

Vertikaalplaneerimise kui ka sademete ärajuhtimise lahendus täpsustatakse ehitusprojekti.

5.9. MAAPARANDUS

Planeeringuala asub osaliselt maaparandussüsteemide aladel.

Alal asuvad Varja ja Varbe peakraavid ning väiksemad kraavid.

Planeeringuga on alal nr 3 kavandatud 10 tuuliku püstitamine. Planeeritud tuulikute ümbruses jätkub olev maakasutus. Vastavalt *maaparandusseadusele*¹⁰ peab maaparandussüsteemi reguleeriv võrk muuhulgas tagama maaviljeluseks sobiva mullaveerežiimi ja minimeerima hajukoormuse leviku ohu ning eesvool tagama liigvee äravoolu kuivendusvõrgust või vee juurdevoolu niisutusvõrku ning olema võimalikult suure isepuhastusvõimega.

Seega peab tuulikute valdaja tagama, et ümbruskonna olemasolev maaparandussüsteemi reguleeriv võrk jääb nõuetekohaselt toimima ka pärast planeeringualal muudatuste tegemist. Projekteerimisel tuleb leida selleks vastavad

¹⁰ maaparandusseaduse § 5

lahendused (vajadusel uute rajatiste rajamine ja olemasolevatega ühendamine ning nende sidumine olemasoleva võrguga jmt) vastavalt *maaparandusseadusele*.

Maaparandussüsteemi rekonstrueerimisprojekti koostamiseks tuleb taotleda projekteerimistingimused Põllumajandus- ja Toiduametilt vastavalt *maaparandusseaduse* § 12 alusel. Projekteerimisel lähtuda *maaparandusseadusest*.

5.10. KURITEGEVUSE RISKE VÄHENDAVALD TINGIMUSED

Kuritegevuse riskide vähendamiseks on ette nähtud planeeritud elektrituulikud varustada kaugjälgitava turvasignalisatsiooniga. Lisaks vt ptk 6.2

5.11. KESKKONNATINGIMUSTE SEADMINE

Detailplaneeringule on koostatud KSH, mille kohustuslikud tingimused kuuluvad arvestamisele detailplaneeringu koostamisel. KSH aruandes mh analüüsitakse detailplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnevat mõju erinevate keskkonnaaspektide (ehitusaegne mõju seoses taristu rajamisega; mõju kultuuripärandile ja maastikele, sh visuaalsed aspektid; mõju inimese tervisele (müra, vibratsioon, varjutamine), sotsiaalsetele vajadustele ja varale; mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele; mõju kaitstavatele loodusobjektidele; mõju loodusväärtustele – taimestikule, loomastikule ning rohevõrgustikule; mõju kliimamuutusele; mõju maavaradele; hinnang jäätmetekke võimaluse kohta; piiriülene mõju; avariolukorrad; kumulatiivsed mõjud) lõikes. KSH aruandest tulenevad soovituslikud keskkonnamõju leevendavad meetmed on ptk 6.2

5.12. SERVITUUTIDE VAJADUSE MÄÄRAMINE

Planeeritavatele tehnovõrkudele tuleb maakasutusõiguse tagamiseks seada servituudid või isiklikud kasutusõigused kaitsevööndite ulatuses võrguvaldajate kasuks. Ka väljapoole planeeringuala planeeritud tehnovõrkudele ja juurdepääsuteedele on vajalik seada servituudid. Tabelites 2 ja 3 on esitatud katastriüksuste võimalik nimekiri, millele võib olla vajalik seada servituudid või isiklikud kasutusõigused. Tehnilise taristuga seotud servituutide või isikliku kasutusõiguse võimalik vajadus ja ulatus täpsustub ehitusprojekti koostamise käigus.

Tuulikute labade projektsiooni ulatuses on vajalik servituutide seadmine. Vajaduse ulatus täpsustub ehitusprojekti koostamisel.

Planeeritud tuulikute rajamiseks sõlmitakse ehitise hoonestusõiguse lepingud tuulikute arendaja ja katastriüksuste omanike vahel.

Elektrituulikud on olulise avaliku huviga tehnorajatised.

5.13. MUUD SEADUSTEST JA TEISTEST ÕIGUSAKTIDEST TULENEVAD KINNISOMANDI KITSENDUSED

- Tegevuse piirangud elektripaigaldiste kaitsevööndis (vastavalt *ehitusseadustikule*, määrusele „*Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndis tegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded*“): maakaabelliinidel 1 m mõlemal pool kaablit; alajaamadel ja jaotusseadmetel 2 m piirdeaiast, seinast või nende puudumisel seadmest;
- Tegevuse piirangud liinirajatise (sidekaabli või –kanalisatsiooni) kaitsevööndis (vastavalt *elektroonilise side seadusele, ehitusseadustikule*, majandus- ja taristuministri 25.06.2015 määrusele nr 73 „*Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndis tegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded*“): maismaal 1 m sideehitise või sideehitise välisseinast sideehitisega paralleelse mõttelise jooneni;
- Tegevuse piirangud gaasitorustike kaitsevööndis (vastavalt *Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndis tegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded*): A- ja B-kategooria gaasipaigaldiste korral torustiku välimisest mõõtmest 1 meetrit; C-kategooria gaasipaigaldise korral torustiku välimisest mõõtmest 2 meetrit; D-kategooria gaasipaigaldise nimiläbimõõduga <200 mm torustiku korral torustiku keskjoonest 3 meetrit; D-kategooria gaasipaigaldise nimiläbimõõduga ≥200 mm ja <500 mm torustiku korral torustiku keskjoonest 5 meetrit; D-kategooria gaasipaigaldise nimiläbimõõduga ≥500 mm torustiku korral torustiku keskjoonest 10 meetrit.

6. NÕUDED EHITUSPROJEKTI KOOSTAMISEKS

- Transpordiamet riigiteede omanikuna ei võta tuuleparkide arendustegevusest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust, kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt selleks vajadus puudub
- Väljaspool mälestiste ja kaitsevööndite ala toimuvatel pinnasetöödel tuleb olla tähelepanelik ja arvestada arheoloogiliste leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsiktuleku võimalusega. Muinsuskaitseadusest tulenevalt (§ 31 lg 1) on leidja kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teatama sellest Muinsuskaitseametile.
- Tuulepargi ehitamisel ei tohi tekkida vajadust täiendavate ajutiste ehitusaegsete laoplatside järele riigimetsas.
- Kommunikatsioonide (teed, liinitrassid) osas on vaja igal konkreetsel juhul eraldi läbirääkimist ja kooskõlastust Riigi Metsamajandamise Keskusega.

6.1. NÕUDED TEHNOVÕRKUDE EHITUSPROJEKTI KOOSTAMISEKS

- Vältida tehnovõrkude kavandamist riigitee alusele maale.

- Projekteeritav ja ehitatav tehnovõrk peab vastama ehitusseadustikust tulenevatele normidele ning ei tohi ehituse ajal ega kasutusele võtu järgselt seada takistusi liiklusele, tee ja teerajatiste teehoiule (korrashoiule) või sademe- ja pinnasevete ärajuhtimisele riigitee transpordimaalt ja kaitsevööndist.
- Arvestada, et üldjuhul ei ole lubatud arendusalade sademevee juhtimine riigitee koosseisu kuuluvatesse kraavidesse. See on erandkorras võimalik vaid põhjendatud juhtudel, mis lepatakse kokku Transpordiametiga koostöös.

6.2. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE

ARUANDEST TULENEVAD SOOVITUSLIKUD

KESKKONNAMÕJU LEEVENDAVID MEETMED:

Vastavalt KeHJS-le on mõjude analüüsimisel ja kirjeldamisel muuhulgas läbivalt arvestatud vahetuid, kaudseid, kumulatiivseid, sünergilisi, lühi- ja pikaajalisi mõjusid. Mõjuhindamise tulemusena välja töötatud keskkonnameetmed on jagatud lähtuvalt nende rakendusvajaduse olulisusest tingimusteks ja soovitusteks. Tingimused on keskkonnameetmed, mille rakendamine on hädavajalik olulise ebasoodsa keskkonnamõju¹⁸ vältimiseks. Soovituste eesmärk on vähendada väheintensiivsete ja normi piiresse jäävate keskkonnahäiringute negatiivset mõju. Nende rakendamata jätmisega ei kaasne olulist keskkonnamõju.

Allpool on toodud kokku KSH aruandes esitatud ettepanekud leevendavate meetmete kohta, mis aitavad planeeringualal võimalikku ebasoodsat mõju vähendada ning olulist ebasoodsat mõju vältida. Pakutud meetmed on tõhusad, kui need viiakse ellu KSH aruandes kavandatud moel. Samuti on toodud ettepanekud edasise seire osas. Kuna DP-d viiakse ellu läbi ehituslubade, on vallavalitsusel oluline vastutus ka edaspidiste (projekti tasandi) kaalutusotsuste tegemisel arvestada ka võimalike kumulatiivsete mõjudega.

Müra mõju

1. Tuulepargist lähtuva müra hindamisel on soovitatav võtta aluseks tööstusmüra sihtväärtus (päeval 50 dB, öösel 40 dB), seda vähemalt aladel, kus sihtväärtus on hetkel eelduslikult tagatud. Tuulikute arvu, paigutuse ja tüübi lõplikul väljavalimisel on lähtuvalt realselt kujunevast olukorrast tõenäoliselt vaja mürakaarti täpsustada, sh pöörata tähelepanu tuulikute öise töörežiimi ja/või tööaja piirangute küsimusele.
2. Vastavalt täpsustatud mürakaardi tulemustele tuleb välja töötada detailsed meetmed ja tingimused elamupiirkondades öiste müra normtaseme nõuete täitmiseks.
3. Pärast Varja tuulepargi rajamist on soovitatav teha müra kontrollmõõtmisi leevendusmeetmete asjakohasuse hindamiseks.

Avariolukorrad

1. Projekteerimise etapis tuleb lahendada päästemeeskonna juurdepääs tuulikutele ja päästetehnikaga manööverdamise võimalus ja tuulikuparkide välise

kustutusvee tagamise lahendused koostöös päästeasutusega. Samuti tuleb kaasata Päästeamet tuulikute ligipääsuteede projekt koostamisse.

Mõju linnustikule

1. Tuulikute WT-24 ja WT-25 puhul on samuti soovitatav vajaduspõhise seiskamise süsteemi rakendamine kombinatsioonis muude tuulikute turvalisemaks muutmise vahenditega (rakendada tuulikute süsteemset vajaduspõhist peatamist. Soovituslikult tuleks see meede kombineerida muude meetmetega tuulikute turvalisemaks muutmiseks (nt ühe laba mustaks värvimine ja/või UV spektrit peegeldavate värvide kasutamine vms)).
2. Rändlindude hukkumisriski ja lindude reaalse hukkumise hindamiseks tuleb tuulikupargi töötamise ajal teha järelseiret, nii lennuseduse vaatlusi kui ka laibaloendusi. Järelseire tulemuste alusel saab hinnata vajadust tuulikute töö perioodiliseks seiskamiseks või neile lindude rändeparvi tuvastavate radarite paigaldamiseks. Seire eeldatav kestvus on vähemalt kaks aastat. Ka selle seire täpsem meetoodika tuleb kokku leppida koostöös Keskkonnaametiga, kellele tuleb esitada ka järelseire aruanded.
3. Võimalusel tuleks teha tuulikute läheduses asuvate põllumaa omanikega (eeskätt aladel, kus peatuvad suuremad rändeparved) vastavad kokkulepped, et vältida tuulikute läheduses hanede küttimist ja kevadist peletamist ning vähendada seeläbi lindude tuulikutes hukkumise riski.

Mõju nahkhiirtele

1. Reaalse hukkumise ja elupaigakasutuse muutuste hindamiseks tuleb tuulikupargi töötamise ajal teha järelseiret. Seire tulemuste alusel saab hinnata vajadust tuulikute töö perioodiliseks piiramiseks. Seire eesmärgist lähtuvalt tuleb korraldada nii akustiline monitooring kui ka hinnata hukkunud loomade arvu. Vajaduspõhise ajutise tuuliku töö piiramise meetodi puhul aitab järelseire hinnata meetodi tõhusust. Järelseirega peab alustama tuulepargi valmimise järgselt. Meetoodika tuleb kokku leppida ekspertide ja Keskkonnaameti vahel lähtuvalt antud ajahetkel teada olevatest parimatest praktikatest. Seire peab kestma vähemalt 2 aastat ning selle tulemuste alusel määrab ekspert vajadusel täpsemad meetmed ja edasise järelseire vajaduse. Järelseire aruanded tuleb esitada Keskkonnaametile.

Mõju lendoravale

1. Ettevaatusprintsibiist lähtuvalt on soovitatav mitte rajada tuulikuid lendorava püsielupaigale lähemale kui 500 m. Kui tuulikud lendorava püsielupaiga lähetele siiski rajatakse, siis tuleb ette näha seire arvatavate võimalike mõjude selgitamiseks ja ulatuse hindamiseks ning vajadusel täiendavate leevendusmeetmete rakendamiseks. Võimalusel tuleks järelseire ühildada riikliku seirega. Täpne meetoodika tuleb välja töötada koostöös Keskkonnaameti ning -agentuuriga (riikliku seire läbiviija).

Mõju pinnasele ning pinna- ja põhjaveele

1. Ehitustegevuses tuleb vältida lekkeid töömasinatest (nt õlid, naftasaadused jms). Lekete korral tuleb need koheselt likvideerida ja reostunud pinnas eemaldada.

Juhul kui ehitustööde käigus ilmneb reostuskahtlus (nt avastatakse jääkreostusobjekt), tuleb ehitustööd piirkonnas peatada, võtta analüüsid reostuskahtluse kinnitamiseks, määratleda reostuse ulatus ning näha enne töödega jätkamist ette tegevused reostuse saneerimiseks. Kui reostus ilmneb juba väljakaevatud pinnases, on vajalik selle eraldi ladustamine kuni võetud proovide reostusanalüüsi tulemuste saamiseni. Juhul kui pinnaseproovid näitavad selle reoainete sisaldust üle elumaa piirarvu, siis elamumaa sihtotstarbega kinnistutel ei ole selle kasutamine täitepinnasena lubatud. Reoainete sisaldusel üle tööstusmaa piirnormide tuleb see anda vastavat keskkonnaluba omavale ettevõttele nõuetekohaseks käitlemiseks.

2. Ehitustegevuse ajal peab ehitusmasinate parkimine, tankimine ja hooldus toimuma selleks ette nähtud kõvakattega pindadel. Ehitusplatsidega seotud võimalikest kütuseleketest tuleneva ohu minimeerimiseks tuleb ajutiste kütuse ja õlide hoidmisplatside rajamisel näha ette põhjaveekaitstuse suurendamist (pinnase filtratsiooniomaduste vähendamist), nt ehitustööde perioodiks kindlustada parkimisplatsid ja materjalide ning pinnase ladustamise platsid geomembraaniga vms alusega, et vältida lekkeid põhjavette.
3. Ehitusaegsed ajutised laod ning ehitusmasinate parkimiskohad on soovitatav rajada kaugemale kui 50 m joogiveekaevudest. Juhul kui eelmainitud alade ja objektide paiknemine joogiveekaevude lähedal on vältimatu, tuleb tööde teostajal olla tähelepanelik ja kavandata töökorraldus selliselt, et oleks välistatud reostuse sattumine pinnasesse ja veekeskonda. Töökorras mitteolevaid reostusohlikke masinaid ei ole lubatud kasutada.
4. Kui kavandatava tegevuse jaoks on vajalik maaparandussüsteemide ümberehitus, siis tuleb maaparanduse ehitusprojektis ette näha meetmed heljumi tekke vältimiseks või vähendamiseks, et vähendada võimaliku kaasneva negatiivse mõju ulatust.

Mõju veekvaliteedile

1. Muuta DP lahendust selliselt, et tuulik nr 16 ja selle rootorilabade alune pind ei jääks veekogu ehituskeeluvööndisse.
2. Veekaitsevööndis on keelatud ehitamine ning pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu kalda erosiooni või hajuheidet. Veekaitsevööndis on ehitamine võimalik ainult juhul, kui see on kooskõlas kaldakaitse eesmärkidega ja tagab kaldal asuvate looduskoosluste säilimise, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramise, kalda eripära arvestava asustuse suunamise ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamise.
3. VeeS § 119 alusel on veekaitsevööndis keelatud puu- ja põõsarinde raie Keskkonnaameti nõusolekuta, välja arvatud maaparandussüsteemi ehitamiseks ja hoiuks.
4. Ehitustegevuse ajal peab ehitusmasinate parkimine, tankimine ja hooldus toimuma selleks ette nähtud kõvakattega pindadel. Ehitusplatsidega seotud võimalikest kütuseleketest tuleneva ohu minimeerimiseks tuleb ajutiste kütuse ja õlide hoidmisplatside rajamisel näha ette põhjaveekaitstuse suurendamist (pinnase filtratsiooniomaduste vähendamist), nt ehitustööde perioodiks kindlustada parkimisplatsid ja materjalide ning pinnase ladustamise platsid geomembraaniga vms alusega, et vältida lekkeid põhjavette.

5. Ehitusaegsed ajutised laod ning ehitusmasinate parkimiskohad on soovitatav rajada kaugemale kui 50 m joogiveekaevudest. Juhul kui eelmainitud alade ja objektide paiknemine joogiveekaevude lähedal on vältimatu, tuleb tööde teostajal olla tähelepanelik ja kavandata töökorraldus selliselt, et oleks välistatud reostuse sattumine pinnasesse ja veekeskonda. Töökorras mitteolevaid reostusohtlikke masinaid ei ole lubatud kasutada.
6. Kui kavandatava tegevuse jaoks on vajalik maaparandussüsteemide ümberehitus, siis tuleb maaparanduse ehitusprojekti ette näha meetmed heljumi tekke vältimiseks või vähendamiseks, et vähendada võimaliku kaasneva negatiivse mõju ulatust.

Mõju kultuurimälestistele ja pärandkultuuriobjektidele

1. Võimalusel vältida pärandkultuuriobjektide kahjustamist. Juhul kui negatiivset mõju ei ole võimalik vältida, kaaluda meetmeid alles jäävate väärtuste esiletoomiseks nt pärandkultuuriobjektide tähistamist, vajadusel vaadete avamist, teekoridori väärtustamist nt selle kasutusele võtmisena matkatee osana ja olemasolevate väärtuste esiletoomist infotahvlitega

Jäätmete ja ringmajandus

1. Kogu tuulepargi eluea jooksul (rajamisest likvideerimiseni) tuleb jäätmekäitlus korraldada vastavalt jäätmekäitlust reguleerivatele õigusaktidele (arvestada jäätmeseadusest, keskkonnaministri 21.04.2004 määrusest nr 21 „Teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloo omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded“ ning asukoha KOV jäätmehoolduseeskirjast tulenevate nõuetega).
2. Ohtlikud jäätmed (ka ehitustööde käigus juhuslikult leitavad) tuleb koguda muudest jäätmetest eraldi, ladustada nõuetekohaselt (eelkõige lekkekindlalt) ning üle anda vastavat keskkonnakaitseluba omavatele ettevõtetele. Jäätmed, mida tulenevalt nende iseloomust konteinerisse ei ladustata (nt teede rajamisel teekatend ja -muldkeha, muu mineraalne materjal), tuleb ladustada selleks spetsiaalselt määratud ajutisse ladustamiskohta.
3. Taaskasutusvõimaluste suurendamiseks on oluline tuulikute demonteerimisel eraldada liigiti maksimaalne võimalik kogus jäätmed. Jäätmete käitlemisel eelistada nende kordus- ja taaskasutamist (sh jäätmekäitleja valikul).
4. Teede ja platside, sh ajutiste platside rajamisel kasutada võimalusel mineraalseid jäätmeid, kuna see väldib eelkõige ajutises lahenduses loodusressursside ebamõistlikku kasutamist.
5. Jäätmed, mida tulenevalt nende iseloomust konteinerisse ei ladustata (nt teede rajamisel teekatend ja -muldkeha, muu mineraalne materjal), tuleb ladustada selleks spetsiaalselt määratud ajutisse ladustamiskohta. Jäätmete ladustamine väljaspool selleks ettenähtud kohti on keelatud. Vältida tuleb kõikide jäätmete pikaajalist ladustamist tekkekohal.

7. PLANEERINGU ELLUVIIMINE

Planeeringu elluviimisega ei tohi kolmandatele osapooltele põhjustada õigusvastast kahju. Ehitamise või kasutamise käigus tekitatud kahjud hüvitab isik, kelle poolt kahju põhjustanud tegevus lähtus.

Kehtestatud detailplaneering on aluseks ehitusprojektide koostamisel. Ehitusõigus realiseeritakse tuulikute omaniku poolt tema tahte kohaselt.

Edaspidi koostatavad ehitusprojektid peavad olema koostatud vastavalt Eesti Vabariigis kehtivatele projekteerimisnormidele ja heale projekteerimistavale ning ehitusprojekt (koos selle osadega) peab olema koostatud või kontrollitud *ehitusseadustikus* § 24 lg 1 p 2 nõuetele vastava isiku poolt.

Planeeritud tuulikutega seotud tehnilise taristu (tee, tehnovõrgud) ehitab välja asjast huvitatud isik.

Elektrituuliku haldaja/omanik peab garanteerima tuuliku tehnilise korrasoleku, mis on eelduseks kõikvõimalike riskide minimiseerimiseks, kogu eksploatatsiooni perioodil.

B – JOONISED

1. Asukohaskeem	
2. Planeeringuala kontaktvööndi seosed	M 1 : 20 000
3. Tugiplaan (tuulik nr WT-16)	M 1 : 1 000
4. Põhijoonis (tuulik nr WT-16)	M 1 : 1 000
5. Tugiplaan (tuulik nr WT-17)	M 1 : 1 000
6. Põhijoonis (tuulik nr WT-17)	M 1 : 1 000
7. Tugiplaan (tuulik nr WT-18)	M 1 : 1 000
8. Põhijoonis (tuulik nr WT-18)	M 1 : 1 000
9. Tugiplaan (tuulik nr WT-19)	M 1 : 1 000
10. Põhijoonis (tuulik nr WT-19)	M 1 : 1 000
11. Tugiplaan (tuulik nr WT-20)	M 1 : 1 000
12. Põhijoonis (tuulik nr WT-20)	M 1 : 1 000
13. Tugiplaan (tuulik nr WT-21)	M 1 : 1 000
14. Põhijoonis (tuulik nr WT-21)	M 1 : 1 000
15. Tugiplaan (tuulik nr WT-22)	M 1 : 1 000
16. Põhijoonis (tuulik nr WT-22)	M 1 : 1 000
17. Tugiplaan (tuulik nr WT-23)	M 1 : 1 000
18. Põhijoonis (tuulik nr WT-23)	M 1 : 1 000
19. Tugiplaan (tuulik nr WT-24)	M 1 : 1 000
20. Põhijoonis (tuulik nr WT-24)	M 1 : 1 000
21. Tugiplaan (tuulik nr WT-25)	M 1 : 1 000
22. Põhijoonis (tuulik nr WT-25)	M 1 : 1 000
23. Põhimõtteline juurdepääsu skeem	M 1 : 25 000
24. Põhimõtteline elektriühenduse skeem	M 1 : 25 000